

Nr 58.

Ankom till riksdagens kansli den 10 juni 1921 kl. 11 f. m.

Bevillningsutskottets betänkande, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändrad lydelse av 18 §, 20 § 1 mom. och 22 § i förordningen den 15 december 1914 angående statsmonopol å tobakstillverkningen i riket.

(1:a avd.)

Närvarande: herrar Röing, Antonsson, Wijk, Gustaf Nilsson, K. A. Nilson, Örne, Åhlmans Olof Olsson, Rosén, Jönsson i Boa, Olsson i Kullenbergstorp, Bärge, Olsson i Ramsta, Johansson i Kullerstå, Boman, Björnsson, Grevesmühl, Sköld, Kant. Lövgren i Nyborg och Winkler.

I en den 4 februari 1921 dagtecknad, till bevillningsutskottet hänvisad proposition, nr 61, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att antaga följande, vid propositionen fogade

Förslag

till

förordning om ändrad lydelse av 18 §, 20 § 1 mom. och 22 § i förordningen den 15 december 1914 (nr 436) angående statsmonopol å tobakstillverkningen i riket.

Härigenom förordnas, att 18 §, 20 § 1 mom. och 22 § i förordningen den 15 december 1914 angående statsmonopol å tobakstillverkningen i riket skola i nedan angivna delar erhålla följande ändrade lydelse:

Bihang till riksdagens protokoll 1921. 7 saml. 50 häft. (Nr 58.)

18 §.

I varje tobaksvaras priskurantpris skall skatt ingå med ett belopp, som motsvarar nedanstående procent av priskurantpriset eller i fall, som avses i 22 § 2 mom. fjärde stycket, av varans värde, nämligen:

för cigarrer och cigarrcigarretter	15 procent

» snus.....	25 »

20 § 1 mom.

Tobaksvara — — — kontrollstämpel.

Ur — — — cigarrett.

Därest å restaurant, hotell eller liknande lokal försäljning av tobaksvara till gäst förmedlas genom servitör eller annan å lokalen anställd person, må försäljningen, därest den avser mindre kvantitet än hel förpackning, ske endast så, att varan av gästen själv eller i dennes åsyn upptages ur originalförpackningen.

22 §.

1 mom. Den, som bevisligen inom riket yrkesmässigt driver handel med tobaksvaror, ävensom annan innehavare av registrerad firma, vilken genom hyrande av lokal, inköp av lager eller dylik åtgärd tydligen ådagalägger, att han ämnar driva sådan handel, må, utan hinder av vad i 2 § stadgas, till riket införa dylika varor; skolande härvid såsom tobaksvara icke anses tobaksmjöl.

2 mom. För tobaksvara, importerad till tullinlandet enligt denna paragraf, skall, vare sig varan direkt förtullas eller uttages från tullager, jämte den å varan enligt tulltaxan belöpande tull, erläggas en licensavgift, som utgöres av den å varan enligt 18 § belöpande skatt ävensom av ett belopp, motsvarande vad monopölets utövare för täckande av sina omkostnader samt vinst pålägger tobaksvara med samma priskurantpris eller i fall, som avses i fjärde stycket av detta mom., med samma värde.

Till omkostnader — — — tull.

Priskurantpriset — — — priskurantpriset.

Där det av importören uppgivna priskurantpriset befinnes uppenbart för lågt i förhållande till varans värde, skall till utgångspunkt för licensavgiftens bestämmande tagas i stället för priskurantpriset det värde, som varan med hänsyn till inom landet gängse priser å tobaksvaror, enligt

av monopolets utövare verkställd uppskattning, skäligen kan anses äga i detaljhandel.

Importör är skyldig att, där så för licensavgiftens bestämmande anses nödigt, för monopolets utövare på anfordran förete sin inköpsfaktura.

Licensavgiftens belopp — — — avgift.

3 mom. Tobaksvara — — — vara.

Till ovannämnda statsrådsprotokoll har chefen för finansdepartementet återgivit en till grund för propositionen liggande, till Konungen ställd skrivelse från styrelsen för Aktiebolaget svenska tobaksmonopolet, däri styrelsen föreslagit vissa ändringar i och tillägg till förordningen den 15 december 1914 angående statsmonopol å tobakstillverkningen i riket (monopolförordningen). Därvid har styrelsen till en början anmärkt, att stadgandena i 20 § 1 mom. av monopolförordningen i tillämpningen givits en tolkning, som knappast hade varit av lagstiftaren avsedd, och vidare anfört följande:

Departements-
chefen.

»I nämnda författningsrum stadgas, att tobaksvara må förekomma till försäljning inom riket endast i originalförpackning, försedd genom monopolets utövares försorg med av Kungl. Maj:ts fastställd kontrollstämpel; dock att ur sådan förpackning större eller mindre del av innehållet må — med visst närmare angivet undantag — för sig försälas. Det har nu visat sig, att nämnda stadganden icke ansetts utgöra hinder för bibehållande av det före monopolets tillkomst allmänt gängse bruket att å restauranter och liknande lokaler tillhandahålla gästerna tobaksvaror, upptagna ur originalförpackningen, i glas, porslinsbehållare eller dylika kärl.»

I framställningen har därefter meddelats, att berörda fråga varit föremål för domstols prövning, därvid, omförmälda försäljningsform befunnits icke vara stridande mot gällande bestämmelser, och har bolaget därefter fortsatt:

»Emellertid ligger det i öppen dag, att denna (försäljningsform) icke blott omöjliggör varje kontroll från allmänhetens sida över att den tobaksvara, som erhålles, verkligen betingar det fordrade priset utan jämväl är ägnad att äventyra statens rätt att, på sätt 18 § av monopolförordningen stadgar, för varje tobaksvara erhålla skatt med vissa procent av varans *utförsäljningspris*. Detta pris, i förordningen kallat priskurantpriset, skall enligt 19 § finnas utsatt å varje förpackning och får — såsom liggande till grund för skattens beräkning — enligt 20 § 2 mom. vid försäljningen icke överskridas. Skulle så ske, komme nämligen staten att undandragas en del av den skatt, som rätteligen bort för varan utgå.»

Med förmålan vidare att vid det sålunda tillämpade försäljnings-sättet kontrollen över att priskurantprisen vid försäljningen tillämpades bleve fullständigt illusorisk, har bolaget föreslagit införande av det tillägg till ovannämnda 20 § 1 mom. i monopolförordningen, vilket finnes intaget i det av Kungl. Maj:t framlagda författningsförslaget.

Rörande den föreslagna ändringen i § 22 av ifrågavarande förordning har bolaget anfört:

»Denna paragraf innehåller bestämmelser om den enligt monopollagstiftningen enskilda tobakshandlare medgivna rätt att, utan hinder av det i förordningens 2 § stadgade förbud mot införsel av tobak och tobaksfabrikat, till riket införa färdiga tobaksvaror. Dylig rätt tillkommer enligt 22 § 1 mom., jämfört med vad å sid. 76 i Kungl. Maj:ts proposition nr 254 till 1914 års senare riksdag därom yttras, i obegränsad omfattning »varje firmaregistrerad tobakshandlare». För alla av enskilda handlande importerade tobaksvaror skall emellertid, innan varorna utlämnas till vederbörande importörer, förutom stadgad tullavgift erläggas en för den särskilda varan av monopolets utövare uträknad s. k. licensavgift, innefattande dels den å varan enligt 18 § belöpande skatt, dels ock ett belopp, motsvarande vad monopolets utövare pålägger vara med samma priskurantpris för täckande av sina omkostnader samt vinst. Priskurantpriset skall bestämmas av monopolets utövare till det belopp, importören önskar erhålla för varan; och skall därvid licensavgiften inräknas i priskurantpriset. I praktiken har, såsom ock i den kungl. propositionen förutsattes, vid licensavgiftens bestämmande så tillgått, att icke blott skattebeloppet utan även den del av licensavgiften, som motsvarar monopolets omkostnader och vinst, utgått med visst för alla tobaksvaror på förhand fastslaget procenttal av priskurantpriset».

Av vad bolaget härom vidare anfört återgiver utskottet följande:

Utgångspunkten vid utarbetandet av här ifrågavarande bestämmelser hade påtagligen varit det antagandet, att alla tobaksvaror, som av enskilda handlande till riket infördes, komme att utförsäljas till allmänheten samt att priskurantpriset alltså icke komme att sättas lägre, än att detsamma såväl täckte importörens samtliga omkostnader för varans inköp och hemfraktande m. m. som ock beredde importören själv handelsvinst — — —.

Nu förhölle det sig emellertid så, att de priskurantpris, handlandena önskade åsätta importerade tobaksvaror, ingalunda alltid gäve riktigt uttryck åt det värde, varorna i detaljhandeln skulle äga. Det hade nämligen icke sällan förekommit, att handlande, som till riket infört tobaksvaror, avsedda till försäljning åt allmänheten i vanlig ordning, samtidigt därmed eller någon tid efteråt infört tobaksvaror — ofta av alldeles samma slag — vilka syntes vara avsedda för eget bruk, samt för dessa begärt åsättande av ett priskurantpris, vida lägre än för de till återförsäljning avsedda varorna och understundom säkerligen till och med långt understigande varornas inköpspris. Licensavgiften för dylika för eget bruk importerade tobaksvaror komme under sådana omständigheter att utgå med lägre belopp, än vad som skulle blivit fallet, därest varorna varit avsedda för återförsäljning; och då, på sätt ovan nämnts, i licensavgiften inginge jämväl den å varan belöpande skatt till staten,

undandrogen staten följaktligen för dessa varor en del av den skatteinkomst, som rättligen bort för desamma utgå.

Efter att hava närmare utvecklat de möjligheter, vilka sålunda gällande bestämmelser i berörda hänseende lämnade öppna, har styrelsen vidare framhållit,

hurusom den farhågan låge nära till hands, att enskilda personer, som ville för sitt eget eller sina vänners behov förskaffa sig utländska tobaksvaror, på nu antytt sätt förskaffade sig möjlighet härtill och därefter vid varornas införsel begärde åsättande av ett priskurantpris så lågt, att varorna praktiskt taget bleve fria från beskattning, samtidigt som tobaksmonopolet så gott som fullständigt ginge miste om det licensavgiftsbelopp, som bort tillkomma tobaksmonopolet. Även för den verkliga handlande kåren framstode en dylik utsträckning till enskilda personer av den handlandena förbehållna importträkten såsom en kännbar olägenhet.

I syfte att avlägsna sistberörda missförhållande har styrelsen föreslagit,

»dels att stadgandet i 22 § 1 mom. av monopolförordningen förtydligas därhän, att någon tvekan icke kan råda om att importträtt tillkommer endast den, som bevisligen inom riket yrkesmässigt driver handel med tobaksvaror,

dels ock att rättighet måtte inrymmas för tobaksmonopolet att vid bestämmandet av licensavgiften för importerad tobaksvara pröva, huruvida det av importören begärda priskurantpriset med hänsyn till inom landet i allmänhet gängse priser å tobaksvaror kan anses giva ett någorlunda riktigt uttryck för det värde, som tobaksvaran vid försäljning i detaljhandeln skäligen kan anses äga. Därest vid denna prövning det av importören uppgivna priskurantpriset befines uppenbart för lågt, synes till utgångspunkt vid licensavgiftens bestämmande böra tagas, i stället för priskurantpriset, varans sålunda uppskattade värde».

Över oförmälda framställning hava yttranden avgivits av kommerskollegium och statskontoret, och får utskottet rörande vad av nämnda ämbetsverk anförts ävensom beträffande föredragande departementschefens eget yttrande i ämnet hänvisa till det vid propositionen i utdrag fogade statsrådsprotokollet.

Utlåtanden.

Den i ärendet förebragta utredningen giver vid handen, att lagstiftningen rörande tobaksmonopolet är i de hänseenden, som ovan berörts, behäftad med brister, vilka det med hänsyn i första hand till statsverkets fiskaliska intresse är av vikt att avhjälpa. Mot de förslag härutinnan, som med propositionen framlagts, har utskottet icke haft något att erinra. Utskottet har endast velat fästa uppmärksamheten på angelägenheten därav, att, därest monopolets utövare erhåller den av Kungl. Maj:t föreslagna prövningsrätten vid licensavgiftens bestämmande, utövaren omsorgsfullt undviker att begagna denna rätt på sådant sätt,

*Utskottets
yttrande.*

att enskilda importörer hindras att till priser, som äro lägre än de av monopolet för motsvarande slag av varor tillämpade, men vilka stå i skäligt förhållande till de inköpspriser, importörerna fått betala, inom landet försälja sina varor.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer utskottet,

att riksdagen måtte, med bifall till Kungl. Maj:ts proposition nr 61, antaga ovan införda förslag till förordning om ändrad lydelse av 18 §, 20 § 1 mom. och 22 § i förordningen den 15 december 1914 (nr 436) angående statsmonopol å tobakstillverkningen i riket.

Stockholm den 10 juni 1921.

På bevillningsutskottets vägnar:

ERIK RÖING.

Reservation:

av herr *Boman*, som avstyrkt den i 20 § 1 mom. föreslagna nya bestämmelsen.
